

Тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау

GRI 2-9, 2-12, 2-13, 2-16

«Самұрық-Энерго» АҚ тұрақты дамуын қамтамасыз ету стратегиясы шеңберінде тәуекелдерді тиімді басқару маңызды элемент болып табылады, бұл Компанияға өзінің стратегиялық мақсаттарына қол жеткізуге және ықтимал қауіптерді барынша азайтуға мүмкіндік береді. Тәуекелдерді басқару Компания қызметінің барлық аспектілерін, соның ішінде экологиялық, әлеуметтік және экономикалық компоненттерді, сондай-ақ еңбекті қорғаумен, корпоративтік басқарумен және құқықтық аспектілермен байланысты нақты тәуекелдерді қамтиды.

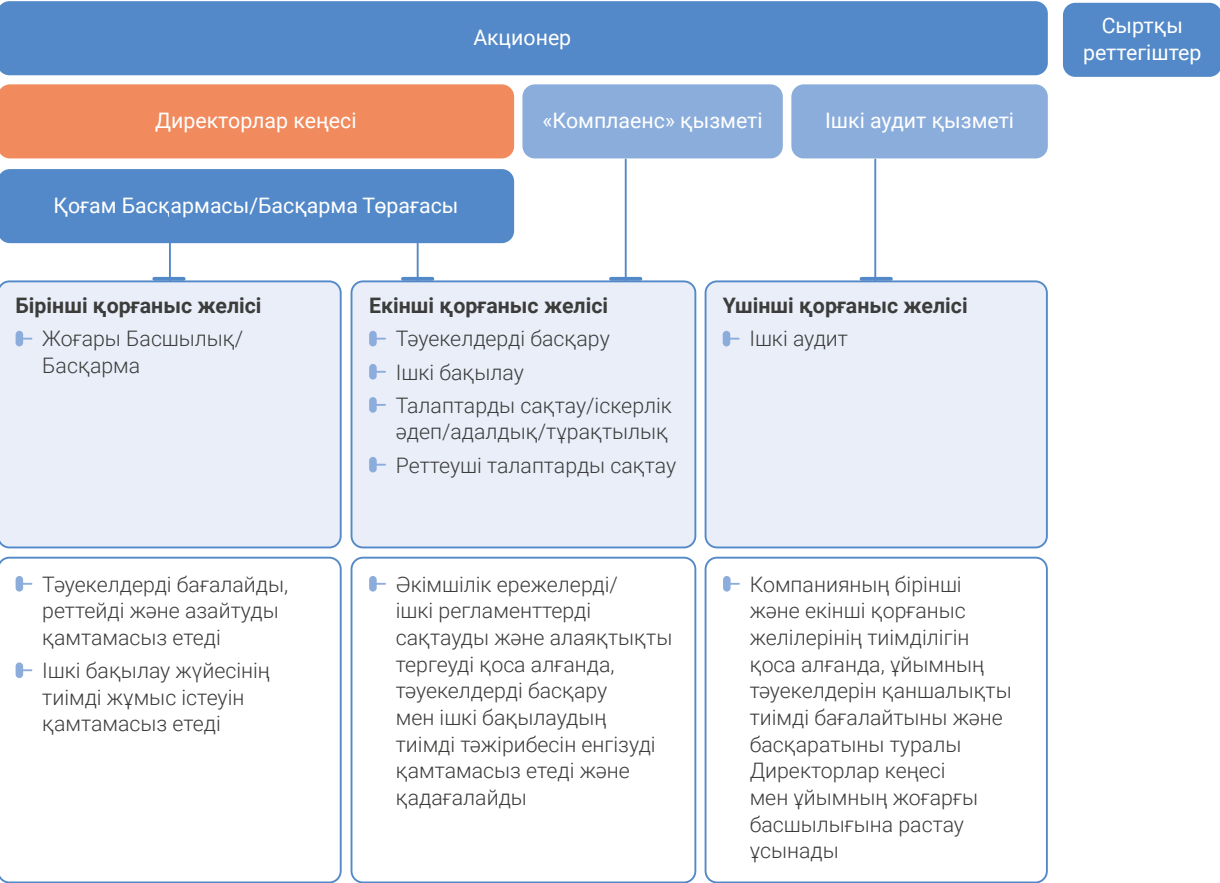
Компания халықаралық стандарттарды, соның ішінде COSO стандартын және тәуекелдерді басқарудың жан-жақты тәсілін қамтамасыз ететін «Үш қорғаныс желісі» моделін ұстанады. Тәуекелдерді басқару жүйесі корпоративтік тәуекелдерді уақтылы анықтауға, бағалауға, басқаруға, мониторингтеуге және бақылауға бағытталған. Бұл процесс басшылыққа қысқа және ұзақ мерзімді перспективада олардың бизнеске

әсерін барабар бағалай отырып, тәуекелдерді ескере отырып шешім қабылдауға мүмкіндік береді. Тиімді бақылау үшін бизнес-процестерді оңтайландыруға және негізделген басқару шешімдерін қабылдауға мүмкіндік беретін тәуекелдерді талдау мен басқарудың заманауи құралдары қолданылады.

Тәуекелдерді басқару жүйесінің негізгі қағидаттары мен компоненттерін, тәуекелдерді басқару субъектілерінің функционалдық міндеттерін көрсететін негізгі корпоратившілік құжаттарға мыналар жатады:

- «Самұрық-Энерго» АҚ-да тәуекелдерді басқару саясаты
- «Самұрық-Энерго» АҚ тәуекелдерін сәйкестендіру және бағалау ережесі
- «Самұрық-Энерго» АҚ ішкі бақылау жүйесі туралы ереже

«Самұрық-Энерго» АҚ-ның 2024 жылғы 27 тамыздағы ұйымдық құрылымы

Тәуекел-тәбет және тәуекелді бақылау

Директорлар кеңесі Компанияның тәуекел-тәбетін белгіледі, оған негізгі қызмет түрлеріне шектеулер кіреді. Бұл тәуекелдерді тиімді басқаруға және оларды азайту бойынша уақтылы шаралар қабылдауға мүмкіндік береді. Компанияның тәуекел-тәбеті сыртқы орта мен бизнес-болмыстардың өзгеруін есепке алу үшін тоқсан сайын үнемі бақыланады және жаңартылады.

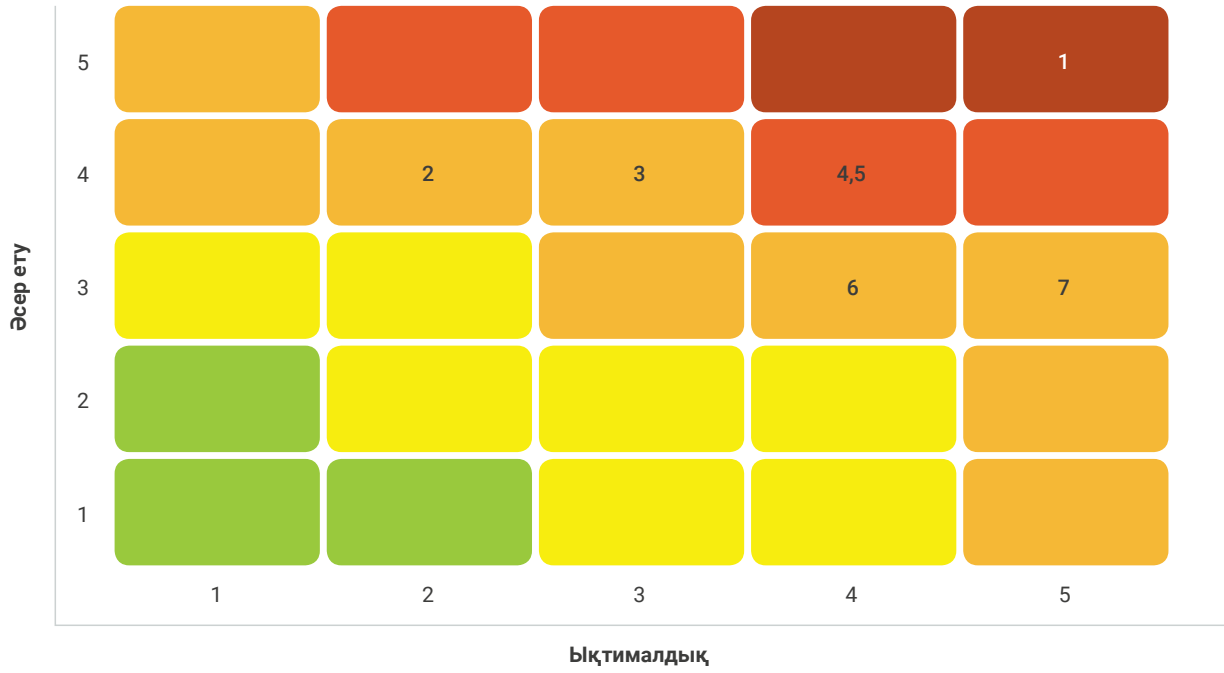
Тәуекелдерді басқару жөніндегі іс-шаралар жоспары

Біз жыл сайын Тәуекелдер тізілімін, Тәуекелдер картасын, негізгі тәуекел көрсеткіштерін (НТК) және Негізгі тәуекелдерді басқару жөніндегі іс-шаралар жоспарын қалыптастырамыз және Директорлар кеңесінің қарауына және бекітуіне ұсынамыз.

Компания қызметіне тән 33 тәуекел сәйкестендірілді және бағаланды, ҚНК шекті мәндері жаңартылды, тәуекел иелері тәуекел факторлары мен оларды төмендету жөніндегі іс-шараларды өзектендірді.

Қайта бағалау нәтижелері бойынша жеті тәуекел «Самұрық-Энерго» АҚ компанияларының 2024 жылға арналған Тәуекелдер картасының негізгі аймағына түсті (2023 жылы – 9 негізгі тәуекел).

«Самұрық-Энерго» АҚ Компаниялар тобының 2024 жылға арналған тәуекел картасы

1. Қызметтік міндеттерін атқару процесінде қызметкерлердің денсаулығы мен өміріне нұқсан келтіру, өндірістегі жазатайым оқиғалар қаупі
2. Өндірістегі жазатайым оқиғалар мен апаттар қаупі
3. Климатические риски
4. ЕТҰ-ның іске асырылатын/перспективалы инвестициялық жобалары мен инвестициялық бағдарламаларының тәуекел-дері
5. Активтердің құнсыздану қаупі
6. Контрагент банктердің несиелік тәуекелі
7. Пайыздық тәуекел

«Самұрық-Энерго» АҚ-ның тәуекелдері және оларды басқару шаралары

Тәуекелді жүзеге асырудың ықтимал салдарларының сипаттамасы	Негізгі өзгерістер	Тәуекелдерді басқару бойынша іске асырылған іс-шаралар
Қызметтік міндеттерін атқару процесінде қызметкерлердің денсаулығы мен өміріне нұқсан келтіру, өндірістегі жазатайым оқиғалар қаупі		
Өндірістік персоналдың денсаулығы мен өміріне зиян келтіру; Сот талқылауы, өтемақы төлеу; «Самұрық-Энерго» АҚ мен ЕТҰ беделінің төмендеуі; ҚР заңнамасының талаптарын бұзғаны үшін айыппұлдар.	Өзгеріссіз	ЕТҰ-да «Самұрық-Энерго» АҚ Компаниялар тобында Нәлдік жарақаттануға жезу жөніндегі іс-шаралар жоспары шеңберінде әзірленген іс-шаралардың орындалуын бақылау. Қызметкерлерді жеке қорғаныс құралдарымен уақтылы қамтамасыз ету. ЕТҰ-ның еңбекті қорғау саласындағы НҚА мен ІНҚ-ні сақтау мәніне жоспарлы және жоспардан тыс көшпелі тексерулерді жүзеге асыру. Қызметкерлерді қауіпсіздік және еңбекті қорғау саласында оқытуды бақылау, техникалық пайдалану ережелері мен қауіпсіздік техникасы бойынша білімдерін тексеру. Жазатайым оқиғаларды тергеп-тексеруге қатысу (туындаған және комиссия құру туралы бұйрыққа енгізілген кезде). Жазатайым оқиғаға жол берген ЕТҰ-да жазатайым оқиғаларды тергеу актілерінде көрсетілген іс-шаралардың орындалуын бақылау, сондай-ақ қалған ЕТҰ-да жазатайым оқиғаларға жол бермеу жөніндегі іс-шараларды әзірлеу.

Өндірістегі жазатайым оқиғалар мен апаттар қаупі		
Өндірістегі жарақат және өлім; Қоршаған ортаға зиян келтіру; Апаттар, Технологиялық бұзушылықтарды тергеу және есепке алу ережелеріне сәйкес І және ІІ дәрежелі бас тарту. Өндірістік жабдықтың технологиялық істен шығуы (генерациялаушы қондырғыны апаттық және жоспардан тыс жөндеу); Электр және жылу энергиясының жеткіліксіз шығарылуы; Жабдықты жоспардан тыс жөндеу; Құтпеген шығындардың туындауы; Қарапайым жабдық; Электр энергиясының бағасы бойынша апаттық-шығу қуатын сату бағасынан жоғары өтеуге байланысты залалдардың туындауы Қазақстанның энергия жүйесінде электр қуаты резервтерінің болмауы.	Өзгеріссіз	Күрделі және ағымдағы жөндеулерді орындау. Жабдықтың техникалық жай-күйін мерзімді куәландыру. Кәсіпорындардың жедел персоналына нұсқамалар және апатқа қарсы жаттығулар өткізу.

Климаттық қауіптер		
Өндірістік активтердің физикалық зақымдануы; Парниктік газдар шығарындылары үшін салық мөлшерлемелерін арттыру; Заңнамалық шектеулер талаптарын бұзғаны үшін айыппұлдар; Электр энергиясын, көмірді жеткізу тізбегінің бұзылуы; Инвестициялық жобалардың іске асырылуы мерзімінің қымбаттауы және ұлғаюы; Өндірістегі үзілістер; Аумақты су тасқыны мен су басуы; Балық популяциялары мен биоәртүрлілікке теріс әсер ету; Су жинау аудандарының деградациясы.	Өзгеріссіз	Қоршаған ортаны, су ресурстарын қорғау саласындағы заңнама нормаларының сақталуын және мемлекеттік реттеуші органдарға эмиссиялар мен есептілікке рұқсат алуға өтінімдер беру мерзімдерін бақылау. Парниктік газдар шығарындыларына квота лимитін пайдалану мониторингі, түзету. Міндетті экологиялық сақтандыру. Қоршаған ортаны қорғау саласындағы басқарудың халықаралық стандарттарын енгізу мониторингі. «Қоршаған ортаны қорғау» бабы бойынша бюджеттің атқарылуына мониторинг жүргізу.

Тәуекелді жүзеге асырудың ықтимал салдарларының сипаттамасы	Негізгі өзгерістер	Тәуекелдерді басқару бойынша іске асырылған іс-шаралар
ЕТҰ-ның іске асырылатын/перспективалы инвестициялық жобалары мен инвестициялық бағдарламаларының тәуекелдері		
- Экономикалық орынсыздық, оның ішінде қайта енгізілген технологиялар; - Іске асырылатын жобалардың құнын арттыру; - Жобаларды іске асыру мерзімдерін ұлғайту; - Белгіленген және қолда бар қуат пен өндіріс көлемін арттыру бойынша стратегиялық мақсаттарды орындамау; - Жоспарланған әсерді алмау; - Активтердің ұзақ мерзімді құнын төмендету; - Бірлескен инвесторлардың/әріптестердің іске асырылып жатқан бірлескен жобаларға қатысудан бас тартуы; - Қоғамның беделіне теріс әсер ету; - Жабдықтың технологиялық істен шығуы; - Экономикалық тұрғыдан мақсатты жобаларды іске асырмау; - Жоба бойынша мақсатты көрсеткіштерге қол жеткізбеу, инвестициялар тиімділік көрсеткішінің төмендеуі; - Іске асырылып жатқан инвестициялық жобалар бойынша жоспарланған қаражатты игермеу.	Өзгеріссіз	«Самұрық-Энерго» АҚ инвестициялық жобалары бойынша инвестицияларды игеру туралы Қоғамның ДК материалдарын ұсыну. - Инвестициялар бөлігінде Даму жоспарының орындалуы бойынша тоқсан сайынғы есеп. - Перспективалы жобалар бойынша іс-шаралар жоспарларын тұрақты мониторингілеу және түзету.
Активтердің құнсыздану қаупі		
- Құнсыздану салдарынан болған залал; - Активтер құнының төмендеуі; - Активтердің инвестициялық тартымдылығының төмендеуі.	Өзгеріссіз	Құнсыздануға тест жүргізу. ЕТҰ инвестициялық бағдарламасының қалыптасуы мен түзетілуін орталықтандырылған бақылау. ЕТҰ есептілігінде инвестициялардың, негізгі құралдардың және аяқталмаған құрылыстың құнсыздануын көрсету.
Контрагент банктердің несиелік тәуекелі		
- Екінші деңгейдегі банктерде орналастырылған уақытша бос ақша қаражатының жоғалуы; - Корпоративтік бағалы қағаздарға салынған уақытша бос ақша қаражатының жоғалуы; - Өтімділіктің төмендеуі.	Әсер етудің төмендеуі	- Өткен үш жыл ішінде «проблемалық» талаптарды төмендетудің оң динамикасына байланысты жағдайды жақсарту. - Контрагент-банктерге лимиттердің сақталуына мониторинг, сондай-ақ ЕДБ тұрақтылығын тұрақты бағалау жүзеге асырылады.
Пайыздық тәуекел		
- Қарыз капиталына қызмет көрсету шығындарын ұлғайту; - Пайда мөлшерін азайту; - Уақытша бос ақша қаражатының көлемін азайту; - Инвестициялық салымдардың өтелу кезеңін ұлғайту; - Кредитор алдындағы шарттық міндеттемелерді орындамау.	Өзгеріссіз	Екі негізгі көрсеткіштің (ҚР ҰБ базалық пайыздық мөлшерлемесі және инфляция деңгейі тұрақты) бірқалыпты төмендеу үрдісі байқалады, бұл тәуекелді болашақ кезеңдерде жеңілдетуге қайта қарауға алғышарттар береді.

